

Bijlage 1: AVG

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens door en namens de gemeente. De AVG heeft een rechtstreekse werking in alle lidstaten van de Europese Unie. Er is dus sprake van één gezamenlijk privacyregime binnen de EU. Naast de AVG werd op de voornoemde datum ook de Uitvoeringswet AVG van toepassing, nationale wetgeving om tot een uniforme toepassing van de AVG te kunnen komen. In deze Uitvoeringswet is bijvoorbeeld geregeld hoe moet worden omgegaan met bijzondere categorieën persoonsgegevens, met (uitzonderingen op) de rechten van betrokkenen en hoe de rol, positie en bevoegdheden van de nationale toezichthouder, de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) zijn ingevuld. Op de website van de AP vindt u veel informatie over de toepassing van de AVG, met een aparte rubriek voor de toepassing hiervan bij gemeenten, zie:

<https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/gemeente/gemeenten>.

Naast de AVG en UAVG biedt ook sectorale wetgeving zoals de WMO en de Jeugdwet, kaders voor het omgaan met persoonsgegevens van betrokkenen. De AVG en de noodzaak om privacybeschermingsmaatregelen te treffen gaan niet meer weg uit onze samenleving. De technologische ontwikkelingen in relatie tot privacybescherming gaan razendsnel en de AVG verlangt om die reden niet zo zeer een regisserende overheid maar vooral een anticiperende overheid die als verwerkingsverantwoordelijke en in algemenere zin alert is op privacyrisico's en die zich hierover op een transparante manier verantwoordt tegenover de samenleving.

De gemeentelijke overheidsorganen die door de AVG als "verwerkingsverantwoordelijke" voor de verwerking van persoonsgegevens moeten worden aangemerkt zijn: de raad (verwerkingen ten aanzien van de griffie en raadscommissies), de burgemeester (verwerkingen ten aanzien van veiligheidstaken, HRM-verwerkingen) en het college van burgemeester en wethouders (alle overige verwerkingen). Voor het leesgemak wordt hier verder gesproken over verwerkingen door "de gemeente".

De AVG kent zes basisbeginselen die geborgd moeten worden binnen de werkprocessen van de gemeentelijke organisatie. Dit zijn:

1. Rechtmatigheid, behoorlijkheid, transparantie

De gemeente mag niet in strijd met de wet handelen, moet behoorlijk handelen en voor betrokkenen moet duidelijk zijn in hoeverre en op welke manier er persoonsgegevens worden verwerkt. Alle communicatie richting betrokkene moet begrijpelijk zijn, ook met betrekking tot de rechten van betrokkenen.

2. Doelbinding

Persoonsgegevens mogen alleen voor uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en vervolgens alleen verder verwerkt worden wanneer er sprake is van een verenigbaar doel.

3. Minimale gegevensverwerking ('dataminimalisatie)

Er mogen niet meer persoonsgegevens worden verwerkt dan strikt noodzakelijk is voor het doel. Verder moet steeds worden gekeken of het doel niet op een minder ingrijpende wijze kan worden bereikt (dit zijn de principes van proportionaliteit en subsidiariteit).

4 Juistheid

Het is van belang dat voortdurend moet worden nagegaan of de persoonsgegevens die de gemeente van betrokkenen verwerkt juist en actueel zijn. Als blijkt dat de gegevens niet meer correct zijn moeten ze door de gemeente gewijzigd of verwijderd worden.

5 Opslagbeperking

Persoonsgegevens mogen niet langer worden bewaard dan nodig is voor het doel van de verwerking.

6 Integriteit en vertrouwelijkheid

De gemeente dient te zorgen voor een goede beveiliging van persoonsgegevens, door het nemen van passende technische of organisatorische maatregelen. De gemeente moet er voor zorgen dat ongeoorloofde toegang tot- en gebruik van persoonsgegevens voorkomen wordt.

Implementatie AVG in BLNP-verband

De samenwerking op het gebied van de bedrijfsvoering tussen de gemeenten Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten (financiën, juridische zaken, HRM en ICT), was aanleiding om ook de invoering van de AVG gezamenlijk op te pakken. De vier colleges hebben voor de implementatie van de AVG een procesbesluit vastgesteld, in Leusden op 6 februari 2018.

Hieruit volgde de uitwerking van een projectplan door een BLNP-breed samengesteld team, dat daarbij werd ondersteund door adviesbureau BMC. BMC heeft onder andere gezorgd voor het opstellen van de (verplichte) registers van verwerking van persoonsgegevens.

Gerealiseerd in het kader van de AVG

Inmiddels is in het kader van de invoering van de AVG het volgende gerealiseerd:

1. Register van verwerking van persoonsgegevens en privacyverklaring
Het register van verwerkingen van persoonsgegevens door of namens de gemeente Leusden vindt u, evenals de privacyverklaring van de gemeente, onderaan op de gemeentewebsite onder "Privacy".
2. Functionaris gegevensbescherming (FG)
Inmiddels is voorzien in het aanwijzen van een voor overheidsorganisaties verplichte functionaris voor gegevensbescherming (32 uur p.w.), die ook voor de vier gemeenten is aangemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). De FG zal voor deze gemeenten toezien op de naleving van de AVG en aanverwante wet- en regelgeving en onderhoud -waar nodig- de colleges hierover adviseren. Ook onderhoudt de FG namens de gemeenten contact met de AP en neemt de FG –voor zover nodig en bij voorkeur als agendalid-deel aan overleggen rond informatieveiligheid. Voor meer informatie over de rol, taken en positie van de FG, zie de VNG website:
<https://vng.nl/onderwerpenindex/dienstverlening-en-informatiebeleid/privacy-avg>.

Gemeenschappelijke regelingen, zoals de veiligheidsregio en de belastingsamenwerking zijn zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke en dienen zelf te voorzien in het benoemen van een FG. De in BLNP-verband benoemde FG zal -vooralnog- naast de verwerkingen ten behoeve van de burgemeester en het college, ook toezien op de verwerkingen van de raad, griffie en –desgewenst- ook voor de rekenkamercommissies en adviescommissies voor de bezwaarschriften. In

het geval van Bunschoten, Nijkerk en Putten, ziet de FG ook toe op de verwerkingen van de gemeentelijke ombudsman. Mocht blijken dat dit in de praktijk organisatorische, praktische of anderszins problemen geeft, dan wordt hiervoor een andere oplossing gezocht. Op dit moment heeft VNG nog geen duidelijk standpunt bepaald over het voorzien in de FG-taken voor genoemde commissies en ombudsman.

3. Een standaard verwerkersovereenkomst
Per 1-8-2018 is de ontwikkelde BLNP-standaardverwerkingsovereenkomst vervangen door de verplicht door gemeenten te hanteren verwerkersovereenkomst van de VNG/IBD, zie hiervoor ook de VNG website.
4. Het tot 1-1-2019 aanstellen van een privacybeheerder (16 uur p.w).
De taak van privacybeheerder is in het inmiddels vastgestelde gemeentebrede informatieveiligheidsbeleid belegd. De privacybeheerder is belast met de coördinatie van en advisering over (lokale) privacyvraagstukken. Zo nodig gebeurt dit in afstemming met de FG, bijvoorbeeld in het geval van risicovolle ontwikkelingen, privacyscans etc. Ook participeert de privacybeheerder in het in BLNP-verband uitwerken van onderwerpen rond de AVG. Per 1-1-2019 dient in een structurele invulling van deze taak te worden voorzien.
5. Privacybeleid
Het privacybeleid is in concept gereed en zal naar verwachting in september a.s. door de vier colleges kunnen worden vastgesteld. Het privacybeleid dient op grond van de AVG ten minste te voorzien in:
 - de beginselen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie)
 - de rechten van betrokkenen
 - de persoonsgegevensbeveiliging
 - het register van verwerkingsactiviteiten
 - de taken en bevoegdheden van de functionaris voor gegevensbescherming.

Inschatting impact AVG op bedrijfsvoering

De impact van de AVG op de gehele organisatie neemt gaandeweg toe en zal nog groter worden. Dit komt doordat de AVG van toepassing is op alle werkzaamheden waarbij verwerking van persoonsgegevens en bescherming van de persoonlijke levenssfeer een rol spelen. Dat is –in meer of mindere mate- voor bijna iedereen binnen bestuur en ambtelijke organisatie het geval, evenals voor externen die in mandaat of via een overeenkomst een gemeentelijke taak vervullen op dit gebied. In geval van een gemandateerde verantwoordelijkheid blijft de gemeente verantwoordelijke in de zin van de AVG voor de verwerking van persoonsgegevens. Het register van verwerking van persoonsgegevens -dit bevat momenteel zo'n 130 verwerkingen- op de gemeentewebsite geeft hiervan een indruk. Niet alles wat in het register staat is al op orde maar dit vordert iedere dag.

De implementatie van de AVG vraagt nog wel wat “missiewerk” omdat nog niet iedereen overziet dat het grondrecht op privacybescherming een wettelijke verplichting is, die nauwelijks ruimte laat voor eigen interpretaties en eigen prioriteitstelling. Hierbij wordt in BLNP-verband gekozen voor vorming door het betrekken, informeren en ondersteunen van medewerkers en betrokken derden en het met elkaar leren over de toepassing van deze nieuwe wetgeving. Hoewel het accent minder ligt op sturen op hard ingeregelde ge- en verboden moet de AVG wel goed worden toegepast, temeer omdat de sancties van de AP voor de gemeenten er niet om liegen, de gemeente zich moet kunnen verantwoorden over het gevoerde

AVG-beleid en niet geconfronteerd wil worden met kosten uit aansprakelijkheidsschadeclaims, onnodig extra werk en opgelopen imagoschade. Positief bijeffect van de komst van de AVG is dat dit bestaande en nieuwe werkprocessen aanscherpt en structureert.

Kosten AVG

Zoals aangegeven is al een aantal stappen gezet, maar moet er ook nog veel gebeuren. De uitvoering van de AVG brengt structurele en incidentele kosten met zich mee. Voor een deel hebben we die al in beeld maar voor een deel ook nog niet. Wij zien de volgende kostenposten:

- Voor de vier gemeenten stellen we een gezamenlijke FG aan voor 32 uur per week. De kosten bedragen structureel € 80.000. Het aandeel van Leusden in deze kosten bedraagt € 23.160 (28,95%). We zien hier een minder-meer besparing. Indien we niet zouden samenwerken moet elke gemeente een eigen FG aanstellen. Dat zouden we niet redden met 9 uur per week (aandeel in de kosten dat we nu hebben). Het is lastig om in te schatten hoeveel formatie de gemeente totaal dan zouden hebben gehad. Maar dat het per saldo efficiënter is lijkt ons evident. In het gezamenlijk collegebesluit over de aanstelling van de FG zijn we uitgegaan van een besparing van 15% op de totale formatiekosten die we hadden gehad zonder de samenwerking. De bedrijfseconomische besparing komt hiermee uit op € 36.000. De middelen voor de formatie FG zijn bij de Voorjaarsnota 2018 door de raad beschikbaar gesteld.
- In het door het college op 3 april 2017 vastgestelde Gemeentebrede Informatieveiligheidsbeleid dient er een privacybeheerder te worden aangesteld. Tot 1 januari 2019 is tijdelijk voorzien in een privacybeheerder voor 16 uur per week. Per 1-1-2019 zal voorzien worden in een structurele aanstelling van de privacybeheerder (€ 41.100), eventueel in combinatie met de gemeente Nijkerk, waar nu ook tijdelijk voor 16 uur p.w. een privacybeheerder is aangesteld. Tot die tijd zal duidelijk worden of de beschikbare uren toereikend zijn voor een goede taakin-vulling van de privacybeheerder. De middelen voor de formatie Privacybeheerder zijn bij de Voorjaarsnota 2018 door de raad beschikbaar gesteld.
- Voor het bijhouden van privacyprocedures (beleids- en uitvoeringsdocumenten, o.a. voor het kunnen laten uitoefenen van rechten door betrokkenen) hebben we een privacymanagementsysteem nodig. Zo mogelijk wordt gebruikt gemaakt van het systeem dat in BLNP-verband al is aangeschaft in het kader van informatieveiligheid en van het zaakstelsel of andere systemen die al zijn aangeschaft. We verwachten dat extra investeringen beperkt blijven en binnen bestaande budgetten kunnen worden opgevangen.
- Afhankelijk van de mate waarin betrokkenen hun rechten gaan uitoefenen en de mate waarin privacy-scans (PIA's) noodzakelijk zijn. Dit brengt kosten met zich mee door inzet van medewerkers binnen de teams. De eerste PIA's zullen worden uitgevoerd met externe ondersteuning. Hierin nemen we gelijk de opleiding van onze eigen medewerkers mee om in het vervolg de PIA's te kunnen uitvoeren. We verwachten dat een groot deel van de kosten binnen bestaande budgetten kunnen worden opgevangen
- Onvoorzien kosten (PM) die hier niet genoemd zijn maar die zich onverhoopt gaandeweg kunnen voordoen als gevolg van de implementatie van de AVG, waar onder onverhoopte kosten door schade, gerechtelijke

procedures etc. De impact van de AVG heeft consequenties voor het risicoprofiel van de gemeente. We zullen dit meenemen in de risicomonitor. Eventuele kosten die uit deze risico's voortvloeien kunnen we opvangen binnen ons weerstandsvermogen.

De kosten voor de FG, gezamenlijke opleidingskosten, eventuele advieskosten en het (aanvullend aan te schaffen) privacymanagementsysteem zullen gedeeld worden door de BLNP-gemeenten volgens de verdeelsleutel als bedoeld in de regeling zondermeer voor de bedrijfsvoeringssamenwerking.